

Remiss-Betänkandet (SOU 2018:46) En utvecklad översiktsplanering Del 1: Att underlätta efterföljande planering

Föreningen Sveriges Stadsbyggares synpunkter

Översiktsplanering som underlättar efterföljande planering är en av grundpelarna i kommunernas arbete för en hållbar utveckling av samhället. Föreningen ser därför i stort sett positivt på förslagen och instämmer i vikten av att lyfta och utveckla översiktsplaneringen. Utredningen föreslår att mycket av intentionerna och huvuddragen bibehålls för kommunernas översiktsplanering. Denna inriktning instämmer vi i.

Att bestämmelser för **rutiner inom översiktsplaneprocessen** justeras, som granskning, publicering på hemsida och korta handläggningstider i förvaltningsdomstolarna vid överklagande av översiktsplanen mm är vi positiva till.

Vi är däremot tveksamma till att göra förslaget om att införa en **planeringsstrategi** till ett krav. Planeringsförutsättningarna ser olika ut i kommunerna både vad gäller behovet av och möjligheterna till att genomföra arbetet med en planeringsstrategi. Vi ser inga hinder för att de kommuner som önskar det, exempelvis större kommuner, utvecklar sin aktualitetsförklaring till en planeringsstrategi. En så kallad planeringsstrategi med egen ordning och lagkrav med tidplan etc. kan innebära att det ses som ett nytt planeringsverktyg och ännu en ytterligare pålaga istället för möjlighet. Syftet med och innehållit i en planeringsstrategi vinner på att preciseras ytterligare.

Vi är tveksamma till begreppet planeringsstrategi. Begreppet planeringsstrategi kan uppfattas väldigt generellt för en kommunal verksamhet och är inte tydligt kopplat till fysisk planering utan kan röra vilken verksamhetsplanering som helst. Vi ser att det finns behov av kommunövergripande planer på lång sikt för kommunens utveckling inom alla områden. Det är inte säkert att den planen måste rymmas inom Plan- och bygglagens översiktsplanering. Olika kommuner kan ha olika tradition och mer eller mindre fungerande sätt för hur de arbetar med sin kommunövergripande planering respektive översiktsplanering.

Föreningen vill framhålla kommunernas skilda förutsättningar att bedriva översiktsplanering. Det är en stor skillnad på resurser i en liten kommun jämfört med en större. I det avseendet ser vi inte att analysen är tillräcklig. Kommunerna agerar utifrån kompetens och möjliga resurser. Vi tror inte brist på kontinuerlig

översiktsplanering och att ha aktuella översiktsplaner är en fråga om ovilja, inspiration etc. som antyds utan snarare en annan verklighet än den som gäller för större kommuner. I en liten kommun som inte expanderar kan äldre översiktsplaner vara acceptabla, och det skulle kunna räcka med en aktualitetsförklaring.

Konsekvenserna av att inte ha en aktuell översiktsplan behöver inte betyda att det blir mer angeläget att ha en aktuell översiktsplan. Om en kommun inte har LIS, eller inte utarbetar detaljplaner mer än ytterst sällan spelar det kanske mindre roll om att när en aktualitetsförklaring väl sker. Vi stannar dock för att det är rimligt med en aktualitetsförklaring precis som idag.

Översiktsplaneringens status och behov i Sverige behöver lyftas, så det är bra att frågan om att binda översiktsplanen eller delar av den tagits upp och analyserats av utredningen. Att översiktsplanen **inte ska vara bindande** anser vi är bra och ett välgrundat ställningstagande. En förutsättning för detta anser vi är att detaljplanekravet kvarstår. Vi anser att kommunen fortsatt ska kunna välja att binda markanvändningen i någon typ av plan om de så önskar och idag är det via detaljplanen.

Enligt förslaget skall **översiktsplanens innehåll** tydliggöras och bli mer standardiserat. Det är bra då det bör underlätta vid jämförelser mellan kommuner men också underlätta utbytet över kommungränser och samverkan. Boverkets ÖP-modell har varit utgångspunkt för krav på innehåll, vilket vi kan fundera över om det verkligen måste bli lagtext av eller räcker standard? Vi ställer oss bakom kravet att hela kommunens yta ska täckas av någon form av ställningstagande. Funderingar vi har är om områdesbenämningar kan överlappa varandra? Speglar de en norm om planering? Hur fungerar modellen i förhållande till förtätning? Är det rätt användningsområdesbegrepp för alla kommuner utan undantag och hållbara på lång sikt.

Vi kan via föreningens erfarenhet från olika delar av landet bekräfta att länsstyrelserna verkar på ett alltför skiftande sätt gentemot kommunerna. Kommunerna behöver få en mer likabehandling inriktat på stöd med planeringsunderlag, dialog, kompetensutveckling mm. Det är bra med rådgivning för många nyanställda planerare i kommunerna, men råd ska inte behöva vara endast formella yttranden.

Vi instämmer i förslaget och tycker att det är bra om Boverket tar fram vägledning för hur statliga myndigheter bör samverka med länsstyrelsen i planprocessen. Länsstyrelsen ska ge underlag gällande statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för planens aktualitet, hur de förhåller sig till ÖP, under tredje året av en mandatperiod.

En annan oro vi har med förslaget är att det innebär omfattande omformuleringar och omstruktureringar i lagtexten. Detta kan innebära risker. Det kan leda till många nya tolkningar av texten. En konsekvens är att många prejudikat m.m. som används i dag blir verkningslösa. Det kan också leda till att med så mycket förändrad lagtext kan behov av revideringar komma inom kort. Vi hoppas därmed att de förändringar av lagtexten som föreslås är ordentligt genomarbetade så att dess konsekvenser tydliggörs innan några beslut om lagändring tas.

Slutligen vill vi framhålla och berömma vikten och valet av att verksamma med mycket kompetens inom kommunal översiktsplanering varit delaktiga i utredningen.

Beredningen av remissen inom föreningen har i huvudsak skett i föreningens Stadsbyggnadskommitté.

För Föreningen Sveriges Stadsbyggare

Jan G Nilsson
Ordf. Föreningen Sveriges Stadsbyggare

Anne Pettersson
Ordf. Stadsbyggnadskommittén